

להטעימו, ופוסק שמברך שהכל על השיכר ופירורים אינם נחשבים לעיקר. המג"א מביא שם את דברי הרמב"ם שהובאו לעיל, ומסביר "והכא הלחם טפל, דעיקר כוונתו לשתות השיכר...". ביאורו כנ"ל, שאין אומרים "כל שיש בו" על כל דבר שבא לטעם, רק על דבר ש"חשוב אצלו" "ועיקרי", ולא שבא רק להטעים מאכל או משקה אחר - דלא כדעת הרשב"א.

וכן יש להוכיח מדברי המ"א (רח ז) שפסק במקרה ששמו מיני מזונות במרק, והמרק הוא העיקר, שאין אומרים שהמין מזונות פוטר את המרק - אע"פ שהמין מזונות נותן טעם לתבשיל הכללי - כיון שעיקר הכוונה הוא למרק, וזה שוב כדברינו.

וכן נראה דעת האגרות משה (ח"ד מג) - ראה בירור הלכה מב ס"ק ה, משי"כ בירור דבריו. אכן מהמג"א (רד כה) מוכח להיפך - שאם הוא מה' מינים אף שהוא רק ניתן כתבלין, כבצל וחומץ, מכל מקום מברך עליו מזונות, וצ"ע.

ולכאורה יש להתפלא על שיטת המשנה ברורה שנראה שהכריע כדעת הרשב"א. שבמקום אחד (סימן ריב ס"ק א) כותב המ"ב: "ודע דבה' מיני דגן קי"ל דאם מעורבין גם שאר מינים אפילו הם מיעוט כל שניתן בהתבשיל לטעם אזלין בתריהו". ובסימן רח (ס"ק ז) המשנה ברורה מביא להדיא לשון הרשב"א "והטעם כיון דהוא בא להטעים ולהכשיר את התבשיל והוא מה' המינים דחשיבו הוא העיקר". ובשה"צ (שם יא) מציין שזה מדברי הרשב"א. ונראה שמקורו מהגר"א (רח ס"ק ב ד"ה יותר מהם) שביאר שהשו"ע (רד יב) פוסק כהרשב"א - והרכיב את דעת הרמב"ם, המובא שם בשו"ע, עם הרשב"א. וכן נראה מהבית יוסף (ריש סי' רח) שצירף יחד שלושת השיטות - הרא"ש, הרשב"א והרמב"ם, ומשמע שלדעתו אין השיטות חולקות זו על זו.

ונראה שהפוסקים הללו הבינו שגם הרשב"א לא בא לחדש שיטה שונה מהראשונים האחרים, וגם לדעתו הכלל של "כל שיש בו" איננו מתייחס למקרה של טפל, שהדבר ברור ומוכרח מסברא שאין טפל יכול להיות עיקר. אלא שתירוצו השני של הרשב"א מוסיף - שאף במקרה שמטרת התבשיל היא לטעם ולא לשבוע, ועיקר הטעם הרצוי הוא הדבש, בכל אופן אומרים את הכלל של "כל שיש בו" כיון שגם המין מזונות ניתן להוסיף טעם. נמצא שהרשב"א לא דיבר במקרה שהמין מזונות מוגדר כטפל ממש, אלא כפחות חשוב בתערובת שני מינים הבאים לטעם, והרי התברר בבירור הלכה כ-א ס"ק ב, שבתערובת שמין אחד חשוב יותר - לא נאמר הדין עיקר וטפל. ובזה יובן דעת הגר"א (שם ב), שנראה שפסק להלכה כשתי התירוצים של הרשב"א, ולכאורה הם פליגי אהדדי, אלא לדברינו ניחא שהדעה השניה רק באה להוסיף ביאור ולא לחלוק על התירוץ הראשון (ויתכן שגם הוא מודה שמדובר במקרה של רוב דובשא), ודוק.

וכן נראה מהמ"ב שהביא את דין הרשב"א אך הרכיב אותו עם לשון הרמב"ם, וז"ל (רח ז): "להטעים ולהכשיר את התבשיל". ומשמע שהבין שהרשב"א דיבר במקרה שגם המין מזונות הוא עיקר, כמו שביארנו לעיל בדעת הרמב"ם. וכן משמע מדברי המ"ב (ריב א) שהביא את הדין 'שניתן לטעם' במקרה תערובת של שני עיקרים, ומין אחד הוא הרוב, ודוק.

לסיכום: משמעות לשונות הראשונים שישנן ג' שיטות בגדר הדין של "כל שיש בו", אך מדברי הב"י, הגר"א והמ"ב, מבואר שהבינו שאין כאן מחלוקת. ובין כך וכך המסקנה שאין אומרים הדין של "כל שיש בו" במקרה שהמין מזונות טפל.

וכן הכרעת הרבה מפוסקי זמנינו (הגר"מ פיינשטיין, הגר"י קמנצקי, אחד מגדולי הדור ועוד) - בענין שניצל, שאע"פ שהמעטה החיצוני ניתן לטעם, הרי הוא טפל לחלק הפנימי, שהוא עיקר המאכל, ומברך עליו שהכל - כי כל שניתן לתבלין אין הוא נחשב לעיקר. וכן מתבאר מתוך דברי ה"פתח דביר" (רח דף נג), שדן בענין דגים העוטפים בקמח וכתב שכיון שהקמח בא לשמש את הדגים הוא אינו נחשב לעיקר. וכן שמעתי מאחד מגדולי הדור שהגדר הוא - אם ישנה תערובת, וניתן להסתפק שמא המרכיב מה' מינים הוא העיקר - אזי אומרים הכלל של "כל שיש בו", וכל זה כמו מסקנת דברינו.

ג) השלכות מעשיות מהמסקנה דלעיל

א. שניצל: לפי דברינו יוצא שעוף, דג, סויה וכו' המעוטפים במיני מזונות (קמח או פירורי לחם שאבדו תואר לחם ע"י טיבולם במשקה) - אע"פ שהמעטה החיצוני ניתן לטעם, אך כיון